

TELEGRAFUL ROMÂN

Apare Marțea, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefranțate se refușă. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Unde e școla și biserica?!...

Sibiu, 15 August n.

Se pare că Atotputernicul și-a întors fața cu desăvârșire de către noi, și nici rugăciunile cele multe ce le îndreptă lumea creștină, nici semnele de pocăință și de îndreptare ce le arată, nu sunt destule, pentru-ca mila Sa se îndrepte earăși spre noi. Mari și multe trebuie să sunt păcatele lumii de astăzi, dacă Cel de sus a aflat de necesar să trimită o pedepsă atât de mare asupra omenimei, cum e aceea prin care trecem acum.

Seceta de care a suferit pământul vara întrégă, încă nu a încetat, ear' focurile se țin lanț în țera întrégă, nimicind și puținul ce-l mai aveau bieții omeni. Ard case cu sutele, mai într'un sat mai într'altul; ard puținele bucate cari au putut fi adunate anul acesta de pe holde; arde érba de pe câmp și în păduri, și ard chiar și crucile de pe mormintele celor trecuți în lumea ceealaltă.

Din două comune rurale ne vine știrea, că în cimiteriile comunale s'a aprins întâiu érba uscată de arșița sôrelui, în urmă crucile, earăși uscate, din cimiteriu, așa că toate au fost prefăcute în scrum și cenușă.

Secetă și foc, căldură și cenușă!

Așa e în Ardeal, așa e în Banat, așa e prin Slovacime, pretutindenea în fericita noastră patrie.

Omenii nostri știu, că pedepsa acesta aspră de unde vine, și de aceea cu satisfacție aflăm și înregistrăm, că pretutindenea se manifestă semne de pocăință, pentru a se obține îmblânzirea elementelor, cari prin funcționarea lor negativă vreau să ducă la ruină și la nimicire omenimea de astăzi, — sigur că în urma păcatelor proprii.

Nu așa însă Slovaci, printră cari e răspândită credința, că focurile cele multe din anul acesta sunt puse la cale din partea „domnilor”, în scopul ca să îi ruineze și mai tare. Într-o comună ôre-care, — numele nu împôrtă, — cei

îmbătați de astfel de idei au prins pe un „domn” în pădure, și l'au bătut, apoi l'au dus la primărie pentru a îi face judecată și mai aspră, pe motivul, că el dă foc caselor din sat. S'a aflat la bietul turist, — pentru-că alt scop nu avea umblarea lui prin pădurile recoroșe, — un monoclu, și lumina prôstă a ajuns la convingerea, că asta e sticla cu care „domnul” aprinde de la distanță casele ômenilor săraci. Și l'au luat de nou la bătae, așa că dacă adevăr spun unele ziare magiare, nefericitul a și murit în urma bătăilor.

Acesta e faptul, pe care presa magiară îl exploatează acum în felul, că întrébă în gura mare: „Unde e școla, unde e biserica?”, pentru-ca pe calea acesta se face evident faptul, că însălbătăcirea moravurilor printră Slovaci își are isvorul în școlă și în biserică, — ambele cu menirea să lumineze poporul și să l'abată de la idei rătăcite.

Fôrte adevărat. Zicem și noi, că rămânerea îndereptă a unui popor în cultură, în educație, în nobilitarea inimii, cade totdeauna în sarcina școlei și a bisericii sale. Dar' întrebarea e, că Slovaci își au ôre școlă și biserica lor proprie, națională? Au ei în fruntea bisericii și a școlei lor ômeni cari se le știe vorbi la inimă, cu cari se se înțelégă și cari se-i înțelégă?

Noi așa știm că — nu. Preoții Slovacilor se cred chiâmați, — în cea mai mare parte a lor — să facă servicii nefericitei *idei de stat*, să facă bravuri patriotice, ear' nu se lumineze mintea și să curețe inima bietului Slovac, înegrită de miseriile cele multe prin cari a trecut și trece. Ear' școlă, condusă tot de elemente patriotice, e cuib, e pepinieră de *magiarizare*, ear' nu institut de nobilitarea inimii, institut pentru luminarea poporului. Peste bisericile și școlile dintră slovacime încă va fi cineva mai mare, pôte că chiar mulți, prea mulți „mai mari”, — dar' acești mai mari nu controlază nici-odată dacă școlă ori biserica își împlinesc adevăratul scop pe care îl are, ci numai dacă face servicii bune în direcția indicată mai sus?

Stând astfel lucrul, nu e de loc îndreptățită exclamarea acelor, cari din incidentul celor petrecute și enerate mai sus, întrebau mai zilele trecute că: unde e școlă, unde e biserica? Ear' dacă sunt îndreptățite astfel de întrebări, atunci ele sună la altă adresă și au înțelesul următor:

Lăsați școlă și biserica se-și împlinescă adevărata misiune, și nu le mai siliți să facă servicii cari împedecă împlinirea chiâmării lor.

În înțelesul acesta apoi le primim și subseriem și noi.

Un enunțiament al Cehilor.

În 11 August s'au împlinit o sută de ani de când Francisc I. rege al Ungariei și Boemiei și împăra germano-roman, prevădend că în urma schimbării constelațiunilor casa de Habsburg nu mai pôte conta la titlul de împărat germano-roman, și-a luat titlul ereditar de împărat al Austriei. Din prilejul acestui centenar comitetul executiv al partidului ceh radical-progresist a publicat un enunțiament, în care se cuprind și următoarele:

„Din prilejul aniversării centenare a primei zile de August 1804, când regele cehic Francisc I. a declarat că va lua titlul de adevărat și ereditar împărat al Austriei, noi, cehii liberali și cu sentimente independente declarăm solemn, că luarea titlului de împărat austriac, act ce s'a făcut fără întrebarea legislativei, pentru Boemia nu are nici o însemnătate de drept de stat, fiind-că titlul de împărat al Austriei nu e mai superior și nu e mai pompos de cât dignitatea de rege al Boemiei. Dorim, ca titlul dinastiei Habsburg-Lotharingia să fie de așa, ca în acela independența provinciilor boemice să își aibă tot-așa expresiune, cum în titlul de acum își are expresiune independența țărilor Corônei ungare.”

Notăm de altcum, că mare sgomot nu s'a prea făcut în Austria în jurul centenarului d'n întrebare, semnul că nu s'a dat evenimentului prea mare importanță. Se vorbește, că însuși Domnitoriul ar fi dorit să se facă astfel.

Fragmente istorice.

Despre boerii din țera Făgărașului,
de
Non quis, sed quid.

(Urmare).

După Gavriil Báthori, ultimul din dinastia sa, omorît la Oradea-mare 1613, a urmat ca principe al Ardealului Gavriil Bethlen de Iktar (1613—1629), de la care au rămas multe diplome confirmatoriale și de nobilitate, la care s'au ridicat mai mulți boerii din țera Făgărașului, cu cari ne vom întâlni în partea specială. Dintră acestea cităm aci pe cea dată din Făgăraș în 12 April 1625 lui Andreiu Pap vulgo *Algia Preutésza* din Comăna, cu insemnele de nobilitate pe scut militar de colóre rubră pe care se ved întră două dealuri o flóre de teiu. — În această diplomă titulatura princepelui sună astfel: *Nos Gabriel Dei gracia Sacri Romani Imperii et Transilvaniae Princeps, partium Regni Hungariae Dominus Siculorum Comes, ac Oppoliae Ratiboriaequae Dux, etc.*

La anul 1626 el a înscris domeniul Făgărașului soției sale *Catharina Brandenburgica* ca dotă pentru suma de 200,000 fl.

De la Catharina acesta, ca Principesă a Ardealului stăpână a Făgărașului, încă au rămas vre-o câteva diplome de confirmarea boerilor în posesiunile lor; — dintră cari amintim pe cea dată boerilor *Negrea* de Pozsorta din Făgăraș la 17 Maiu 1630, — și pe cea dată familiei *Moné* de a. Veneția din Făgăraș 28 Maiu 1630 etc., în cari ea se titulează: *Nos Catharina Dei gratia Nata Marchionissa Brandenburgica, Sacri, Romani, Imperij et Transilvaniae Princeps, partium Regni Hungariae Domina, Siculorum Comes, ac Borussiae, Iuliae, Cliniae Montium Ducissa etc.* Principele Gavriil Bethlen restaurase castelul Fogaras, unde a ținut casă și soția sa Catharina până ce resignând s'a depărtat de aici.

FOIȘORĂ

Suferința.

De Carmen Sylva.

Suferința era o copilă frumôsă, sveltă, cu părul negru, care-i încadra fata palidă. Buz-le-i fine îi erau aproape tot în hise, ochii negri erau de-o jale adâncă, în cât nimeni nu o putea privi fără de a plânge. Sărmana copilă n'avea patrie, ci umbla dintr'un loc în altul. Acum umbla în colibele săracilor, acum în palatele bogăților. Era așa de tăcută în cât fie-care o privia cu durere. Însă ceva straniu, pe cine-l privia, acela îndată era cuprins de o mare durere. Unul pierdea unicul său copil, altul onôrea, averea și toate bunurile. Eară unora le eșiau copii rîi, încărungîndu-i înaintea de vreme. Ori se iviau nemulțămiri întră căsătorii, sau vre-unul din familie cădea bolnav la pat și nu se mai ridicau cu anii.

Omenii se uitau cu uimire, de unde vine atîta nenorocire, și nu știau că micuței și palidei copile, *Suferinței*, singuri i-au deschis ușa. Singuri au poțit-o la masă. Sărmana copilă se întorcea pe calea sa și afla mai târ-

ziu că ce îngrozitoare lucruri a lăsat în urma sa. Atunci evita un timp îndelungat de a mai cerceta acele case. Totuși iubise pe unii așa de mult, în cât îi urmăria cu dor, și nu obșerva, că prea adeseori îi cercetase. Atunci veni a su, ôrare preste supărare preste ei, până când sărmana copilă pleca cu inima îndurerată, și cu ochii înecați își lua rămas bun.

Mergea încet pe drumul ei, liniștit și fără de sgomot, și totuși mai repede de cât rîful ce se varsă de pe stînci, sau din înălțimea unui vîrf de munte, mai repede de cât vîntul de miază-noapte, și intra în urmă în casa fie-cărui om. Mai grozav era când se asocia de copii, și sărmanii copii căpătau morburi îndelungate, ori deveniau orfani, astfel obrăjorii acestora deveniau din frumoși ce erau, paliți, și ochii tulburi și tristi. Dacă vedea *Suferința* aceasta, plîngea cu amar și multă vreme nu mai privia copii, când acestia se jucau, își întorcea capul.

Într-o zi ședea la umbra unui măr încărcat de fructe còpte, și privia merele rumene și minunate, în cât privindu-le se înveselește ochiul privitorului.

— Dragă mărul, zise *Suferința*, dă-mi și mie din fața fructelor tale rumene, să fiu mai cu drag privită!

— Nul i-a zis mărul, dacă a-i avea tu așa față ca merele, atunci nu te-ar privi nimeni cu compătimire.

Tristă s'a sculat și a plecat pe calea sa, mai departe. Atunci se apropie de un riuleț ce curge printr-o grădină, în care era un cântec de paseri de își rîdea inima.

— O, dragi mici păsărele, — zise *Suferința* — dați-mi mie cântecul vostru cel dulce, ca să înveselesc ômenii.

— Nu, dragă, ciripesc pasărele. Dacă n'ai venit așa încet, și n'ai merge așa tăcută, atunci ômenii n'ar uita așa curînd și ar înțelege că tu ești *Suferința* și aduci numai durere.

Sărmana *Suferința*, plécă mai departe și ajunge în mijlocul unei păduri. Acesta răspândia un miros delicios, și era așa plăcut a călca pe mușchiul verde de sub arbori. Ici-colo pătrundeau razele sôrelui printră frunzele adiate de linul zefir și animate de el se clătinau, se învîrteau tremurînd, și cădeau jos lustruind frunzele veștejite, cădute pe covorul de mușchiu.

Era ceva superb! Copila se razimă obosită de un arbore și zise:

— „Aci pot să mă opresc, nu aduc dureri, aici pot să pauzez și nimeni nu mă privește de bolnavă”.

Atunci o rază s'a furișat, strecurându-se printre frunzele copacilor, prin admirabili ei ochi aproape înpăingîniți: pătrunse acești ochi, îi însenină, le dăde lumină.

Și totă pădurea vedea admirabila seninătate pe fața jingăsei fetițe; rîdea de bucurie și admirație frémătul frunzișului, de bucurie și uimire. *Suferința* nu știa că a devenit mai frumôsă, însă simția razele sôrelui ferbinte în inima sa tremurîndă.

— O, dragă pădure! strigă ea tare, dă-mi o singură rază din mille de raze de sôre ale tale și a-și fi fericită!

Atunci, de-odată a urmat o tăcere adâncă în pădure, arborii se priviau cu jale unul pe altul, razele sôrelui dispărură din ochii *Suferinței*, aruncând o privire spre o șopărlă verde și se ascuseră sub foile dumbravnicului.

— „Tu sărmană copilă”, zise un stejar bătrân. „O singură rază de sôre te făcuse prea frumôsă, ômenii te-ar fi chemat, și atunci trebuia să suferi dureri peste puterile lor, trebuie să rămâi fără de lustru și fără de căldură!”

(Va urma).

După mărtea lui Gavril Bethlen (1629) și depărtarea soției sale Catharina, staturile ardeleni aleaseră de principe al lor pe *Stefan Bethlen* (1630), dar acesta resignând în favoarea lui *George Rákóczi I*, — acesta deveni domnitor al Ardealului (1630—1648). — De la acesta ni-au rămas câteva diplome confirmatoriale, sau de nobilitare cu armale, între cari amintim aci pe cea datată din Cluj la 18 Septembrie 1632, prin care se confirmă *Solomon Monya* de a. Venitze în boeronal avitic, — și în care se titulează: *Nos Georgius Rákóczi Dei gratia Princeps Transilvaniae, Partium Regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes* etc. Cu atât mai multe atari diplome a estradat soția sa *Susana Lorandfi*, căreia se înscriesese domeniul Făgăraș pe viață pentru suma totală de 80,000 fl. — În diplomele confirmatoriale date boerilor din districtul Făgăraș, precum e a familiei *Rozorea de A. Venitze* din anul 1651 — a lui *Bărbat de F. Ucea* 1652 — a lui *Trombitas de Dragos* 1654 — a lui *Codrea de Dragos* 1654 etc., ea se titula: *Nos Susana Lorandfi serenissimi quondam Principis Domini Georgius Rákóczi, Principis Transilvaniae, Partium Regni Hungariae Domini et Siculorum Comitissae* etc. *Relicta*. — † 1660.

După mărtea lui *George Rákóczi I* urmă în domnia Ardealului fiu său *George Rákóczi II* (1648—1654), de la care au rămas puține diplome pentru boerii Districtului, pentru că muma sa *Susana* ca Dămnă a Făgărașului continuă și sub fiul său a estrada diplome confirmatoriale; — ear' fiul său se restrinse a da numai armale câtorva boeri nobilizați, precum cea datată din Alba-Iulia 26 Februarie 1656 lui *Mondrai Literati de Munda* cu insemnele: pe scut militar de coloare celestină se vede o cunună de laur prin care trece o mână ținând calamul de scris; — cea datată tot din Alba-Iulia 8 Martie 1652 lui *Fogarasi de Dragos* cu insemnele de nobilitate: pe scut de coloare celestină se vede un bucătaru tăind carne pe o masă. — etc. Titulatura principelui în aceste diplome sună: *Nos Georgius Rákóczi Dei gratia Princeps Transilvaniae partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes* etc.

După scurta domnie a Principilor *Francisc Rhédei* (1654—1658), *Acatius Barcsai* (1658—1661) și *Ioan Kemény* (1661), urmă în scaunul principatului ardelean *Mihail Apafi I* (1661—1690), care înscrise districtul Făgăraș soției sale *Anna Bornemissa* ca zestre în asemenea condițiuni cu cari îl avuse *Susana Lorandfi*.

Anna Bornemissa, o femeie pe cât de energică, pe atât și ambițioasă, ținea curte splendidă și casă sumtuosă la Făgăraș, spre a cărei acoperire de spese intră alte proveniente serviau și taxele ce le lua de la boeri pentru reînnoirea diplomelor sub titlu de *nova donatiune*, ear' când nu mai găsea boeri vechi spre a-i tunde, acolo crea boeri noi din curtenii sei și din alți plebei mai cu stare. În diplomele estradate de ea se titula: *Nos Anna Bornemissa Dei gratia Principissa Transilvaniae, Partium Regni Hungariae Domina et Siculorum Comitissa* etc.

Pe lângă acestea și bărbatu-sau *Mihail* ca suveran al Ardealului încă da diplome de nobilitate, între cari amintim aci pe cea datată din Segesvár 1 April 1663 lui *Opra Barbat de F. Ucea* cu armale: pe scut ceruleu se vede un bărbat ținând în drépta sabia, în stânga o cunună de laur. Tot din Segesvár în 29 Ianuarie 1663 a dat lui *Bulbuk Boer de F. Szombatfalva* armale: pe scut ceruleu un bărbat ținând în mâna dréptă sabia, în stânga o ghirlandă de laur; — ear' la 12 Iulie 1663 din castrul despre câmpul Alvincz a dat

lui *Trombitas de Dragos* armale: pe scut de coloare celestină se vede un trâmbeaș. La 29 Maiu 1665 din Alba-Iulia a dat fraților *Boer de A. Comana* armale: pe scut ceruleu un călăreț cu sabia infiptă într'un cap de turc. Din Făgăraș la 14 Martie 1668 a dat armale lui *Fopa de Galatz* prezentând: pe scut albastru un cocor ținând în laba dréptă o păsărică. Din Radnot în 11 August 1670 a dat lui *Stoica Klococzan* de A. Venitze armale: pe scut ceruleu un leu ținând în laba dréptă o sabie.

Cu alte asemenea diplome atât de la M. Apafi I cât și de la soția sa *Anna* ne vom mai întâlni în partea specială. Aci mai amintim numai diploma dată de M. Apafi din Făgăraș 23 Iunie 1678 lui *Constantin Basaraba a Brancovan Valachie Transalpinæ Voivoda et in nostro Principatu S. R. I. Comitii*, prin care îi donează satul Sâmbăta de sus, — poruncind căpitanului suprem din Făgăraș *Pan Inczedi* și prefectului bunurilor sale *Thalaba de Szesztor* să se acomodeze acestei donațiuni. Titulatura lui M. Apafi sună ca și a soției sale: *Nos Michael Apafi Dei gratia Princeps Transilvaniae, Partium Regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes*. Sub această titulatură a dat *Mihail Apafi I* cu contrasignatura consulariului *Ioan Bethlen* din caestrele ad *Campum Micola* la 20 April 1662 diploma de denumire a lui *Daniil episcop al țerei Făgărașului* exemtă de jurisdicțiunea diecesană a lui *Sava Brancovicz* (docum. de Dr. II. Pușcariu I). (Va urma.)

Sfințirea bisericeii din Hașfalău.

— Raport special. —

Sighișoara, 26 Iulie v.

Ómeni cu gânduri curate, luminați de adevărate idealuri, necunosători de obosințe, au fost și sunt factorii redeșteptării și ridicării noastre naționale.

Au fost și de trebuință bărbați înțelepți, cari în ghița formelor marte se ridice glasul și vrierile smerite, ba chiar umilite ale poporului român la auzul conducătorilor unui stat susținut în vederile cele mai ceremoniale ale vârstei medievale. Căci în cartea neamului nostru scris a fost cu slove de sânge, ca împilați și striviți să fim atât în drepturile umane cât și dumnezeiești; alungați în sinul munților, sus pe creasta stâncilor, legați de măsina și fermecătorul fier, povestășul durerii și tainei sufletului nostru, sau prin infundăturile văilor prinși de glă, ca și buruiana, fără avere, fără lumină și fără dreptate.

Dar' în butul tuturor relelor ce s'au năpăstuit asupra noastră, tăria și vraga de traiu a poporului n'a perit. Stâncile s'au dat într-o parte, și i-au făcut loc, codrul s'a înfrânt cu el, apele s'au plecat smerite de grăurile dulci și evlavioase, de rugăciunile fărâmate de gurile strămoșilor.

La înălțimi mai vedem sghiaburile de pătră ridicau cucernice brațele lor spre a primi casele ce se construiau din modestul lemn spre a Domnului preamărire. Și astfel giruite în colțurile văilor sus în colinele munților, s'au ridicat mulțime de clădiri de rugă, cari mărturisesc veacurilor puterea și tăria de credința strămoșescă a neamului român.

Grea a fost lupta ce au trebuit să desfășure bărbații cu luminate și înțelepte gânduri pentru a susține nealterate: legea, graiul și obiceiurile străbune. Dar' și mai grea a fost lupta deslănțuită, ca să desrobescă neamul, să deștepte și ridice fala graiului nostru.

Și acum, după o titanică luptă, în răsaritul veacului al XX-lea abia putem zice că ne aflăm în zorile dimineții. Abia acum ni se mai recunoșc și nouă vre-o două-trei drepturi, disputate deja earăși de cei cu frica în spate. Ni se dă dreptul de a ne pute ridica și noi bisericeii și școle și în locuri mai răsfățate, în centre, nu tot afară departe de sat, într-o cei leproși.

Pe pământul sfințit de jertfe mari și de prețioase amintiri se ridică din sudorea slugariului zi de zi, și mai ales sub înțelerta stăpânire a Înaltpreasfinției Sale arhiepiscopului și metropolitului *Ioan*, ici școle mărețe, colo frumoase clădiri de psalmodiarea dumnezeirii, ambe unite prin scopul comun, menite a sădi în inima poporului credința de veacuri, lumina și graiul, falnica putere a celei mai mari și mai slăvite vițe.

Ear' clădirile acestea cu sfântă menire, cer a fi stropite cu apa preste care duhul Domnului se coboră, și fie sfințite și închinare mirelui *Christos*. Și solemnitatea îmbinată cu sfințirea lor se ridică mai întotdeauna la nivelul sărbătorilor naționale, ținute în stil meritat, ale căror efecte se vedesc ca moralizarea și înălțarea poporului din stările urzite de vreme neprielnice. O astfel de serbare a fost sfințirea bisericeii de nou zidită din *Hașfalău*, o serbare națională-bisericescă, care a strâns tot ce au avut mai bun șeurile Târnavei mari.

Biserică frumoasă, măreță, ridicată în mijlocul satului, clădită din silințe curate, muncă obositoare care storce sudori și cere ani întregi, a țeranului, esplotoriul pământului mamă! N'am cuvinte, ca să pot descrie mângăierea sufletescă, care stăpânea ființa credincioșilor din comuna bisericescă *Hașfalău*, în ziua mult dorită și așteptată, de a-și pute vedea cu ochii zidirea măreță, lucrul străduințelor Românilor plecați spre jertfă, împodobită cu duhul Domnului. O zi de mare serbare, zi de elevație sufletescă pentru tot neamul, dar' mai ales pentru cei cari au lucrat, și acum așteptau încununarea lucrului și sfințirea obolului lor.

Încă Sâmbătă spre amiază a sosit și a fost bine primit Preaveneratul domn asessor consistorial *Mateiu Voileanu*, care ca mandatar al Înaltpreasfinției Sale arhiepiscopului și metropolitului nostru *Ioan* avea să săvârșescă actul sfințirii noului sion.

Deja la gara din Sighișoara a fost întâmpinat de un frumos mănunchiu de dame și domni, cari eșiseră anume întru întâmpinarea binevestitorului, care aduce binecuvântarea arhierescă spre a înoura cu ea sufletele însetate de adevărată mângăiere.

La gara din Hașfalău apoi un popor întreg, bărbați, juni, femei și fete, în frunte cu părintele *N. Doctor* și o frumoasă cunună de inteligență așteptă sosirea trenului, primind pe dl mandatar cu puternice „să trăiască”. După o scurtă, bine simțită vorbă de salut, rostită pe înțelesul tuturor din partea dlui mandatar, mulțimea în bună ordine se pune în mișcare. Un banderiu de călărași în haine frumos chindesite, petrec pe dl mandatar la locuința harnicului preot, care n'a pregetat a jertfi timp, muncă și bani întru ridicarea casei Domnului.

În spre amurg sunetul mângăietor al clopotelor sparge tăcerea vîzduhului, vestind vremea rugăciunii de seară. Se face vecernia îmbinată cu privegherea.

Duminecă dimineța apoi rînd pe rînd intră în cgrada bisericeii preoții, o cetă întregă, 12 la număr, în frunte cu domnul mandatar, întovărășit de șeful tractului și intrând toți în biserică se începe serviciul divin.

Biserică mirasă, îndesuită de cei cari au ostenit, intru a ei înălțare, de străini cari au alergat la acul sfânt, și un frumos contingent de inteligență din jir și străini din sat pare-că era mândră de asistența măreță, care participă la închinarea ei către Domnul *Iisus*.

Glasul smerit și tainic al împăratului duhului, umple de sfințenie aerul îmbelșugat de miros de tămărie și busuioac, ear' sufletele ascultătorilor erau cuprinse de fiori dulci de mângăiere, și de alinare. — Lumina ce se strecura prin ferestri și cea răspândită de făcliile aprinse, era pare-că mai mare, mai sfântă, ear' lămea la auzul unei liturgii atât de înălțătoare, se simțea transpusă într-o lume vecinică, într-o lume ingerescă.

Și otpustul se face! Aducătorul de binecuvântare arhierescă urcă amvonul. Ochii mulțimei îl întovărășesc cu credință, și nu se mai deslipesc! E o predică festivă, de cari arare-ori țese ocaziunea să audă! — Ochii poporului înfloresc în lacrimi, căci dulce e vorba audită și alinătoare de dureri. Ómenii vedeau pe ingerul Domnului, cari e trimis să le aline durerea și mângăie dorul ce le dogorește sufletele.

Frumosă a fost și cuvântarea preotului *Doctor*, care își vede azi lucrul ostenelelor sale sfințit, cuvânt în care mulțamește Înaltpreasfinției Sale, care de la început până la sfârșit a stat în ajutor cu înțelepte sfaturi și fapte, cari trag mult în cumpenă, căci la insistența I. P. S. Sale s'a votat bisericeii din partea Preaveneratului Consistoriu 1000 cor. Mulțamește Preaveneratului mandatar, „care n'a pregetat a osteni întru conducerea sfințirii”, fraților și publicului care a binevoit a lua parte atât activă cât și pasivă la încununarea bisericeii cu duhul Domnului.

În urma acestora s'a făcut stropirea poporului cu apă sfințită! Cu evlavie și dragoste, smeriți se apropiau credincioșii de cel ce cu mănunchiul de busuioac îi stropia, de mandatarul! Și poporul mângăiat sufletește, fericit prin ascultarea frumoșei serviri și a cuvântului în care i-s'a adus binecuvântarea arhierescă, se îndreptă spre casă, pe când preoții, inteligența și notabilitățile din sat se îndreptă spre locuința preotului *Doctor*, unde îi aștepta o masă bogată, în jurul căreia au obosit mult dămnă preotese și dșorele casei.

Și aici s'au ridicat toast, și ea de obicei, prea multe.

Primul l'a ridicat Preaveneratul mandatar dl *M. Voileanu*, care rostește un cuvânt, scurt, entusiast, cald, sobru, în termeni bine cumpeniți și la înțelesul tuturor, întru sănătatea Maiestății Sale, gloriosului împărat și rege *Francisc Iosif I* și întru sănătatea Escelenției Sale, care cu brațe tinere desfășură o luptă titanică întru susținerea drepturilor și obiceiurilor noastre! Un povolu de „să trăiască” acopere toastul.

Se ridică un poc al în sănătatea șefului tractului, ochiul arhieresc, care în urma unor împrejurări oficiale a fost silit să plece îndată după săvârșirea slujbei dumnezeiești, ear' alt poc al s'a golit în sănătatea harniceii familiei *Doctor*, care în ziua sfințirii își serbează totodată și jubileul de 31 ani de la cunună.

Cu lacrimi în ochi se ridică acum harnicul preot *Doctor*, căruia i-se datorește în mare parte zidirea acestei bisericeii, și mulțamește lui Dzeu, că i-a ajutat de a-și realiza dorința, apoi cu cuvinte calde mulțamește dlui mandatar, dorindu-i mulți ani fericiti și plini de fapte glorioase. Avântat a vorbit în urmă șeful de gară *Péter Ioan*, un cuvânt împletit de înalte și sănătoase idei cari pe toți i-au uimit. Arată cum de repede propășește știința și arta, rezultatele lor sunt uimitoare, însă totuși numai un picur de rouă e acesta în noianul necuprinsului. Și că știința și rezultatele artei nu-ți pot da liniștea sufletescă, cu ele te afli numai în antișambra infinitului. O rază de lumină în infinitul acesta îți dă numai credința, puterea dzească, care a îndemnat pe poporul acesta strivit și împilat a ridica din sudorea feței sale o casă măreță dumnezeirii, strajă credinței, grăitoare de puterea și vraga ce residă în el. Mai mult prețuește el o astfel de clădire de cât o zidire pomposă, zidită din prisos și risipă, căci mai mult cumpenește filerul veduvei de cât galbenul bogatului, și acesta cu atât mai mult cu cât țeranimea de la sate își storce traiul din pământ, cu muncă grea care cere cheltuielă de puteri.

În sănătatea, fericirea țeranului lucrător de glie își ridică el deci păharul. Frumos a vorbit și parochul reformat *Mărk Mihail*, pentru bunaînțelegere, care trebuie să existe între confesiuni, căci de-și nu se rógă într-o limbă, însă toți cred în un Dzeu, căruia îi place armonia și pacea! S'a mai rostit și din partea dlui *Victor Braniste* un cuvânt plin de flacăra iubirii către popor, și apoi vorbesc domni *Ioan Popa*, *Sofronie Roșca*, *Ioan Dan*, *George Maior*, *Al. Boiu*, toți preoți, și alții.

Masa se ridică. În spațioasă curte a părintelui *Doctor* ticerimea, înflăcărată de sunetele muzicii, încinse deja „hora mare”, la care se înșiră apoi veselă și o parte din inteligență, domnișore și domni, și își salta inima de bucurie vedându-i așa împreună, domni și țerani la praznic, la veselie!

Și totul a decurs în cea mai bună ordine, manifestațiuni de felul cărora e raritate. Cu greu îți venia să te desparti de poporul acesta bun și iubitor, plecat spre jertfă pentru scopuri înalte.

La despărțire dl *Braniste* din mijlocul poporului a rostit o învăpăiată vorbire în cinstea mandatarului, în care îi mulțamește în numele poporului, pentru osteneală, și-i dore-

ste mulți fericiți ani! Un potop de „trăiescă“ sparge vîzduhul. Din mîndar urcă trăsura, întovărit de preotul locului, de șeful de gară, și urmat de glîta poporului părăsește locul, unde a lăsat cele mai bune și vii impresii al căror efect s'a vădit și se vedește. Căci precum am prins nește șopte din gura preotului Doctor, s'a hotărît în comitetul parochial, al se înființa un fond pentru înfrumusețarea bisericii, al cărui nume va fi „Fondul Mateiu Voileanu“.

Au fost frumoase, drăgălașe clipe, momente de adevărată sărbătoare, în cari s'au cimentat legămînturi tari și s'au împuternicit mii de suflete în credința strămoșească. Sărbare care nu va fi uitată în veci prin părțile acestea.

Păunaș.

„Asociațiunea.“

Convocare.

Cu provocare la §-ul 41 din statute prin această convocăm adunarea generală a despărțământului Bocșa al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ pe 4 Septembrie st. n. la 10 ore a. m. în comuna *Tirnova*, la carea p. t. domni membri, cum și alți iubitori și spriginitori ai culturii poporului român sunt invitați a lua parte.

Programul adunării:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărțământului.
2. Raportul anual al comitetului.
3. Censurarea socoților.
4. Stabilirea bugetului pe anul viitoriu.
5. Disertațiuni.
6. Alegerea biroului și a comitetului pe un nou period de 3 ani.
7. Alegerea a două delegați pentru adunarea generală a „Asociațiunii“.
8. Propuneri.
9. Distribuirea de cărți folosite într-un popor.
10. Închiderea adunării.

Bocșa - montană, la 10 August 1904.

Dr. Aurel Oprea
dir. desp.

Ioan Marcu
not. desp.

NOUTĂȚI

De la comitat. Ministrul de interne a înscuțat hotărîrea congregației comitatului Sibiu, de a se crea un cerc nou pretorial, cu centrul *Cisnădia*, împărțindu-se în două actualul cerc pretorial al Sibiului. În congregația ordinară de toamnă se va pune deci la ordine zilei alegerea prim pretorului și a pretorului pentru acest nou cerc administrativ. Cum se știe, Românii au luptat, ca centrul nou pretorial să fie *Tălmăciul*, dar' nu au putut străbate cu dorința lor.

Băiatul Țarului. Vineri dimineața soția Țarului Nicolae a dat naștere unui băiat. Nou născutul va primi în botez numele *Alexis*. Micul *Alexis* e al cincilea copil al Țarului, dar' primul fecior, și astfel e moștenitorul al tronului.

Casa magnatilor va ține ședința Mercuri în 17 August, eventual și Vineri, 19 August, în scopul votării bugetului și a tuturor proiectelor mărunt de lege pe cari dieta le-a votat în timpul din urmă.

Din Macedonia. Hulmi-Pașa, inspectorul Macedoniei a propus Porții mai multe măsuri în scopul de a se delătura conflictele dintre Români, Bulgari și Greci în Macedonia. Porța le-a aprobat și le va pune în aplicare.

† Waldeck-Rousseau. Mercuri după amiază a răposat în Paris, în etate de 58 ani, fostul ministru-president Pierre Waldeck-Rousseau, antecesorul ministru-president de acum și fost contracandidat lui Felix Faure la președinția Franței. Cariera politică și-a început-o în 1879 ca deputat și deja cu primul discurs rostit în cameră în 1880 a impus așa de mult lui Gambetta, în cât în 1881 i-a oferit portfelul internelor în așa zisul „grand ministère“, ear' după căderea cabinetului Gambetta a fost din nou ministru de interne în cabinetul Ferry. După căderea cabinetului Ferry s'a retras de pe arena politică și și-a deschis cancelarie advocațională. În 1894 a fost ales senator, ear' din 23 Iunie 1899 până în 8 Iunie 1902 a fost ministru-president și el a început lupta contra cinurilor călugărești, care sub succesul său, Combes, zilele trecute a dus până la rupearea relațiilor oficiale dintre Franța și scaunul papal.

† George Császka, arhiepiscopul r. catolic de la Kalocsa, a răposat Joi după amiază, în etate de 78 ani. În Vineri-Patimelor bătrânul arhiepiscop fusese atins de apoplexie și de atunci a fost tot bolnăvicioș. Mercuri după amiază s'a plâns de răceală, la ce medicii au constatat aprindere de plămîni, care în curs de două zile i-a stins viața. Császka s'a născut în 3 Decembrie 1826 în Nyitra-Szerdahely. În 21 Septembrie 1850 a fost hirotonit preot, ear' în 19 Iulie 1874, din canonic al capitolului din Esztergom a fost hirotonit și numit episcop al diecesei Szepes, ajunsă în vacanță prin avansarea episcopului Samassa la arhiepiscopia din Eger. Șapte-sprezece ani a păstorit diecesa această, de la care în 27 Octombrie 1891 a avansat apoi la arhiepiscopia de Kalocsa-Bács. A fost mare magiarisator, prin ce mai an-terț și-a cauzat mare bucluc cu bunievații din Santova. Pentru a netezi calea magiarisării bunievaților a fost dat ordin, ca rugăciunile și cântările de la serviciul divin să se zică și cînte alternativ: odată ungurește, altădată sârbăște. Amărituri pentru ascultarea dreptului limbii lor, poporeni au trecut aproape toți la religia gr. ortodoxă sârbăască, ear' când arhiepiscopul s'a dus în comună să facă pace, credincioșii l'au primit cu huiueli și aruncau în el (în biserică) cu mătăniile și cărțile de rugăciune. Cu timpul însă i-a succedat totuși să se întoarcă pe cei mai mulți earăși în sinul bisericii sale.

† Costache Morțun, membru fruntaș al partidului liberal din regatul român, fost prefect și deputat în mai multe rânduri, a decedat Mercuri, sepietmăna trecută, în orașul Roman. Avea 72 ani. O parte din averea sa a lăsat-o pentru scopuri de binefacere.

† Gavriil Lazar, preot gr. ort. român în Socodor, diecesa Aradului, a decedat Sâmbătă, 13 August n. în etate de 51 ani. În mormântarea i-s'a făcut astăzi, la orele 10, în cimitierul gr. ort. român din Socodor. E deplăns de fiii Ioan, Cornel și Valer, de frați, George și Ioan, de surorii Iuliana și Constanța, și de sora sa Rosalia.

† Petru Muțulescu, comerciant în București, a decedat în 12 August, în Reșinari, unde a fost înmormântat ieri, Duminecă, în etate de 50 ani. Ii ielesc: soția, sócra, frații, surorile și numeroase alte rudeni.

În contra literaturii imorale. Din Germania vine știrea, că la toamna se va ține în Colonia un congres, al cărui exclusiv obiect de discuție va fi luarea măsurilor necesare în contra literaturii imorale, care a început să prindă teren și în Germania. Durere și — la noi!

Comună pustie de foc. În Oăhpatak un foc mare, escat pe câmpul din apropierea comunei și dus de vînt în comuna a mistuit în 5 August 86 case cu toate clădirile economice și cu tot ce era adunat în ele, apoi biserica reformată, casa parochială, școala și locuința învățătorului. Clopotele bisericii s'au topit de dogorîla focului.

Focul în Rîșca, comitatul Hunedorei, a lăsat pe stradă, cum ni-se scrie, 43 familii, pînăre cari numai două își aveau casele asigurate în contra focului. Pagubele fac la 50,000 corone. Că focul nu a nimic și mai multe case, este a se mulțami pompierilor din Baia de Căis și celor din Cărașu, conduși de dl. Datac, cari au localizat focul.

Din Șarpotec primim o corespondență mai lungă pîna de înguriri și îngrijiri. Etragem din ea următoarele: Cei mai bătrîni oameni din părțile acelea, și sunt unii și câte de o sută de ani, nu 'și aduc aminte de o seacă ca cea din anul acesta. S'a uscat tot din rădăcină, și bietele vite alergic ore întregi până dau de puțină apă. Chiar și oameni duc lipsa apei de beut. Finul, cel puțin care s'a făcut, e cumpărat cu 25 fl. carul, și oamenii cu fin își hrănesc vitele. Ce vor face la erno când nu vor fi nici bani, dar' nici fin de cumpărat? S'au gândit oamenii se dee vitele în iernat, în parte, așa ca la primăvară să vină împărțite, într-o proprietate și iernător, dar' nu se lăgă nimeni să le potă ierna. Preoții se adună mai mulți la oalta și ies cu procesiune și dau mîngăiere poporului, întărindul în nădejdea că domnul se va milosui spre el, și asta mai ține firea oamenilor, cari altcum ar dispera. S'au lăsat cei mai mulți de beuturi, de purtări rele, de cheltuieli de prisos, așa că pomenile la înmormântări se fac fără beutură etc., cu un cuvînt o îndreptare de moravuri se poate constata în întreaga valea Tîrnavei-mari, numai pentru-ca Domnul se-și îndrepte mila sa spre poporul greu cercat în anul acesta.

Moștenitorii Francisc Ferdinand — și obiectele sfinte. „Deutsches Volksblatt“ din Viena publică o scrisoare a vice-colonelului Gelb, adjutantul arhiducelui moștenitor de tron Francisc Ferdinand, de următorii cuprins: Alteța Sa ces. și reg. arhiducele Francisc Ferdinand a cetit cu mare satisfacție ordinul din „Kunstfreund“ dto 6 a lunii curente, dat de consistoriul arhiepiscopesc cu privire la vinderea anticităților bisericesti. În interesul păstrării odorelor artistice de acest fel Alteța Sa ar dori și aceea, ca preoților să li-se interzică restaurările volnice, căci e de regretat, că obiectele de artă vechi și frumoase, de-și ceva cam tocite, cu ocaziunea restaurărilor se înlocuiesc prin altele noue. Alteța Sa speră că ordinul din cestiune va fi executat prețutindenea amăsorat înțelesului său, cu atât mai mult, cu cât pe Alteța Sa îl atinge totdeauna neplăcut, când vede pe la anticuari evrei și la cei de prin străinditate obiecte de artă provenite din bisericile creștine.

Monumentul lui Lenau. Astăzi, în 15 August, era să se facă în Cîșad, comună rurală în comitatul Torontal, Barat, desvelirea monumentului ridicat întru memoria poetului german *Nicolaus Lenau*, născut în comuna numită, dar' din motivul că monumentul încă nu e așezat la loc, desvelirea a fost amănată pentru mai tîrziu.

Oameni cari se știu ajuta. Măcelarii din Regh nul-sădesc în loc să reducă prețul cărnii în urma etinirii mari a vitelor, l'au urcat, vîndînd kilogramul de carne cu 52 cruceri. Față cu această procedură a lor cetățenii s'au constituit în tovărășie (hopșă) și au tăiat ei carne, vîndînd kilogramul cu 35 cruceri. Urmarea a fost, că reuniunea măcelarilor vîndînd concurența ce li-o face tovărășia (pe temeiul legii), au redus și ei prețul la 36 cruceri kilogramul. Iată un exemplu, că dacă este unire și bunăînțelegere, publicul se poate apăra contra scumpetei nejustificate.

Ucis de o muscă. Pe economul Petru Fărcaș din Sănmicăușul-mare l'a pișcat o muscă la braț, cărei întemplări însă el nu i-a dat nici o atențiune. A doua zi brațul a început să i-se umfle și să l' dora cumplit. Chămat apoi un medic, acela a constatat înveninare de sânge în așa mare grad, în cât nu i-se mai putea ajuta nimic. După chinuri de două zile Fărcaș a murit — din cauza unei pișcături de muscă.

Cărți și reviste.

„Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria“ e titlul celei mai nouă cărți scrise de canonicul Dr. Augustin Bunea, și apărută zilele acestea în Blaj (tipografia seminarului archidieceșan). E răspuns la cartea dlui T. V. Păcățian „Istoriografi vechi, istoriografi noi“ și — de sine înțeles — metropolitul Ilie Iorest și Sava Brancovici și în această carte a dlui Bunea sunt prezentați ca oameni de nimica, frații *Pușcariu* și episcopul *Popea* sunt luați peste picior, și nici metropolitul *Șaguna* nu e cruțat de piscăturile reverendissimului istoriograf, care a ținut să dovedească și de data această, că nu poate scrie fără să fie personal și necumpetat la vorbă. De regretat. Prețul cărții 3 corone.

„Anuarul VII“ al „societății pentru fond de teatru român“, pe anul 1902—1903 a apărut în Brașov, tipografia A. Murășan.

„Biserica și Podul din Borzești, precum și o ochire relativă la bisericile zidite de Ștefan cel Mare“. Această e titlul unei interesante lucrări literare, eșită din condeiul domnului Dr. I. C. Istrati, fost ministru român, membru al „Academiei Române“. Lucrarea a fost cetită în ședința publică din Martie a. c. a „Academiei Române“, și e scosă acum în tipărit, înzestrată cu 49 chipuri bine reproduse, cari ne arată mai multe biserici și părți de biserici din cele 44 zidite de Ștefan cel Mare. A fost prima lucrare mai însemnată și întocmită cu multă temeinicie din cele dedicate memoriei marelui voevod care își dorme somnul de veci în mănăstirea de la Putna și care lumina zilei a vădută în Borzești, unde a și ridicat biserica descrisă pe larg în cartea domnului Istrati, și poate că tocmă lucrarea această a dlui Istrati a dat îndemn celor chămași să serbeze în stil mai mare împlinirea centenariului al patrulea de la mórtea lui Ștefan cel Mare. Cartea se poate procura de la librăria C. Sfetea din București. Prețul lei 3-50, inclusive porto.

„Cartea de Aur“. A apărut în ediție nouă volumul prim din opul „Cartea de Aur, sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coroana ungară“, de Teodor V. Păcățian, și poate fi procurat, împreună cu volumul II, prin librăria archidieceșană din Sibiu, ori de-a dreptul de la autorul. Un exemplar din fie-care volum costă broșat 10 corone, legat în pînză 11 cor. 60 fileri. La cerere se acordă și înlesniri de plată.

Intrunire agricolă.

— Invitare. —

În conțelegere cu fruntașii comunei *Rusciori*, subscrisul comitet central va ține Duminecă la 8/21 August c. în numita comună

Intrunire agricolă,

la care se vor tracta diferite afaceri de interes economic.

Începutul la ora 10^{1/2} a. m.

Ne luăm voie a invita la această întrunire pe toți membrii și spriginitori Reuniunii noastre.

Sibiu, 13 August n. 1904.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“.

În absența presidentului:

Romul Simu
membru în comitet.

Vic. Tordășianu
secretariu.

Din public.)*

Nr. 210 prot. 1904.

Mulțămită publică.

Asupra colectei făcute de subscrisul oficiu în favorul celor arși din Topârcea 'mi permit a face următoarea dare de sémă:

A contribuit în acest scop: I. Pr. Sf. arhiepiscop și metropolit Ioan Metianu 150 cor., Cassa de păstrare Săliște, 200 cor., Institutul Albina, 200 cor., Dr. Nic. Vecerdeș, dir., 50 cor., Dr. Ioan Stroia, prot., 20 cor., Nicolae Ivan, ases. consist., 10 cor., Dionis de Algya, v. colonel în pens., 10 cor., Pantaleon Lucuța, ases. consist., 10 cor., Const. Herța, contabil, 10 cor., Colecta în parochia Săliște, 57-78 cor., Colecta în parochia Gurariului, 44— cor., în Săcel 45-10 cor., în Galeș 41-60 cor., în Amnaș 25-60 cor., în Căcova 23— cor., în Săbiel 12-00 cor., Colecta în parochia Vale 73— cor., parochul George Iltu din Vale, 20— cor., în total 1002-08 cor.,

Din suma colectată de 1002-08 cor., am distribuit în persoană în ziua de Sf. Ilie în conțelegere cu conducătorii comunei 909-08 împărțind de astă dată pe cei mai săraci și cărora li-au ars tôte supraedificatele. S'au împărțit cu ajutorul 40 de familii, și adevă: Cosma Ana, cu 10 cor., Raita Nicolae, 10 cor., Lăpădat Maria, 10 cor., Curechian Ana, 20 cor., Ioan Ilea, 20 cor., Ioan Lupea, 40 cor., Ioan Vestemian, 20 cor., Nicolae Bănciu, 40 cor., Ioan Vecerdeș, 20 cor., Iacob Mutu, 30 cor., Nicolae Isac, 10 cor., Ioan Păraian, 30 cor., Nicolae Sturban, 20 cor., Ioan Jurca, 10 cor., Nicolae Isac, 62 cor., Nicolae Ilea, 40 cor., Maria Fleșar, 10 cor., Maria Dordea, 10 cor., Ioan Tălmăciuanu, 40 cor., Ioan Buda, 30 cor., Iacob Neagoe, 10 cor., Ioan Sturban, 20 cor., Maria Pais, 40 cor., Maria Bran, 20 cor., Nicolae Păraian, 20 cor., Nicolae Mutu, 10 cor., Iacob Barb, 20 cor., Ana Dordea, 40 cor., Maria Pais, 10 cor., Ioan Mărginean, 20 cor., Raveca Buda, 20 cor., Ioan Lupea, 20 cor., Ana Isac, 20 cor., Tanase Dordea, 20 cor., Dumitru Lăpădat, 40 cor., Ana Dordea, 40 cor., Ruja Helereș, 20 cor., Ana Pais, 10 cor., Maria Zugrav, 20 cor., Ana Ilea, 7-08 cor. În total 909-08 cor.

Contribuirea de sub nr. 17 și 18 din Vale în sumă de 93 cor., intrând după distribuire, o am transpus în 25 l. c. primăriei Topârcea, spre a o distribui deodată cu colecta generală, ce se face acum în comitat.

Rugînd pe P. T. contribuenți a lua această dare de sémă la cunoștință, în numele celor împărțiași le esprim mulțămită ferbinte pentru darul oferit.

Săliște, 26 Iulie 1904.

Oficiul protopresbital Săliște.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Posta redacției.

Dlui V. C. în M. Luăm act despre cele comunicate. Faptul nu face onore respectivului. Vom fi mai precauți în viitoriu.

Nr. 604 1904

[235] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului al doilea vacant de învățătoriu la școala confesională gr. or. din Romos, protopresbiteratul Orăștie, pe baza deciziei vener. consistoriu arhidiececesan dto 8 Iulie nr. 6411 școl. 1904 în urma anulării alegerii de învățătoriu efectuate la 13/26 Iunie a. c., prin această se scrie concurs cu termen de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu 600 cor., din cassa bisericeii.
2. Relut de cuartir 40 cor.
3. Patru stângini de lemne, din cari învățătorii are a încălzi primo loco sala de învățământ.

Cuincuenalele legale.

Refectanții la acest post au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigore subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătă la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești și tipic.

De la oficiul protopresbiteral Orăștie, Orăștie, 28 Iulie 1904.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 411 1904.

[203] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învățători vacante din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Ilia, se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Vorta**, cu filia Valealungă, cu un post de învățătoriu cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir în edificiul școlii și 2 stângini de lemne.

2. **Burjuc**, un post de învățătoriu cu salariu de 600 cor., și a nume: venitul de la 6 jug. pământ arător și fânat, socotit în 400 cor., repartitie în popor 200 cor.; cuartir, grădina de legumi și lemne de foc.

3. **Tatarești**, un post de învățătoriu cu salariu de 600 cor., și a nume: arândă de la un pământ 100 cor., arândă de la o grădină 200 cor., repartitie pe popor 480 cor., cuartir și lemnele trebuincioase de foc.

Doritorii de a ocupa unul din acestea posturi se și înainteze subsemnatului oficiu cererile instruite conform normelor în vigore în timpul prefript; având a se prezenta în biserică spre a se face cunoscuti poporului.

Cei ce ar dori ca la cuincuenal să li-se compute și anii servii în alte comune, au a-și arăta această pretensiune și în petițiunea de concurs.

În conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ilia, la 11 Iulie 1904.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Ilia.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 245 1904

[193] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de învățători în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul gr. or. Mediaș, se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Bertan**, cu salariu de 600 corone solviți în rate lunare anticipative din cassa comunala în sumă de 300 cor., din cassa bisericeii în sumă de 100 cor., ear' restul de 200 cor. din repartitie, cuartir în edificiul școlii și lemne de foc.

2. **Blașel**, cu salariu de 600 cor., și anume 400 cor. din repartitie, ear' pentru restul de 200 cor. s'a cerut întregire de la stat, cuartir în edificiul școlii.

3. **Ernea-săsescă**, cu salariu de 600 cor. din repartitie, cuartir în edificiul școlii și lemne de foc.

4. **Hașag**, cu salariu de 600 cor. din repartitie, cuartir în edificiul școlii și lemne de foc.

5. **Șaroș**, cu salariu de 600 cor. solviți în sumă de 518 cor. din repartitie, ear' restul de 82 cor. din cassa comunala, cuartir în edificiul școlii și lemne de foc.

Cuincuenalele se compute de la instituirea definitivă și serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Cei cari vor ocupa posturile de mai sus sunt datori a merge Duminecă și sâmbătoarea la biserică și a cânta cu elevii la sfânta liturgie.

Concurenții au să-și așternă cererile instruite conform normelor din vigore în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral și a se prezenta înainte de alegere poporului în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Mediaș, 4 Iulie 1904.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Mediaș, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Romul Mircea
protopresbiter.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățătoriu împreună cu postul de cantor de la școala gr. or. din Alba-Iulia-Maeri cu filia Murș-Port, protopresbiteratul Alba-Iulia, se scrie concurs cu termen de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt salariu anual de 600 cor. care se solvește în rate lunare anticipative, venitul cantoral cel puțin 400 cor. și remunerațiuni de la producții.

Cei-ce doresc a reflecta la acest post își vor subșterne petițiile instruite conform normelor în vigore la oficiul protopresbiteral în termenul deschis și se vor prezenta înainte de alegere în parohie pentru a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Din ședința comitetului parohial ținută în 4 Iulie 1904.

Florian Rusan
paroh.

Nr. 337 1904.

Văzut:

Oficiul protopresbiteral gr. or. Alba-Iulia, Alba-Iulia, 23 Iulie 1904.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 262 1904.

[212] 2—3

Concurs

Pentru întregirea definitivă a posturilor învățătoresci la școlile populare din comunele mai jos însemnate pe baza soluțiunei venerabilului consistoriu arhidiececesan din 8 Iulie a. c. nr. 6884 școl., prin această se scrie concurs din oficiu cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Ciceu Poeni și Dobricel**, salariu 600 cor. din repartitie, cuartir și lemne de foc. — Învățătorii va fi ambulant.

2. **Olpret**, salariu 600 cor. din repartitie, grădina, cuartir și lemne de foc.

3. **Curtuiș**, salariu 600 cor., din cari 280 cor. din repartitie și 320 cor. ajutoriu de stat, cuartir.

Concurenții au să-și așternă rugărilor instruite conform normelor în vigore subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul sus-indicat, cerându-se de la ei să fie de naștere gr. or., să se presinte înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sâmbătoarea la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări, să instrueze elevii în cântările liturgice și să cânte cu ei la sfânta liturgie în tota Duminecă și sâmbătoarea; ear' în petițiunile lor concursuale să-și formuleze pretensiunile cu privire la cuincuenalii.

Dej, 15 Iulie 1904.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Dej.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 560 1904.

[202] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învățători în comunele mai jos numite din protopresbiteratul Orăștie, prin această se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Balomir**, un post, salariu 600 cor. din cassa bis. Relut de cuartir, sau în natură.

2. **Boiu**, un post, salariu 500 cor. din repartitie și 100 cor. ajutoriu de stat, cuartir în natură și lemne pentru încălzi.

3. **Magura**, un post, salariu 400 cor. din repartitie și 200 cor. ajutoriu de la stat care se va cere, cuartir în școala, 2 stângini de lemne și grădina școlară.

4. **Romoșel**, un post, salariu 600 cor. din cassa bisericeii și cuartir liber.

5. **Simerea**, un post, salariu 600 cor. din repartitie. Cuartir în natură.

6. **Sibot**, un post, salariu 600 cor. din cassa bisericeii, cuartir și 2 stângini lemne, diurnul și speșele la conferență, 60—100 cor. dacă e capabil de a conduce cor.

Recurenții, cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni și la cuincuenale, după anii servii în alte comune, au să-și e-pună acele pretensiuni în petițiunile lor de concurs, pentru ca comunele să se știe orienta la alegere.

Învățătorii alși sunt obligați a instrua elevii în școala de repetițiune și de pomărit, a învăța cântările bisericești și a cânta cu ei în biserică. Cei cari vor dovedi că sunt apți de a instrui în cor vor fi preferați.

Refectanții la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătoarea în comuna respectivă spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești și în tipic.

Concursul instruit prescrișelor din vigore au a se așterne în termenul indicat sub semnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Orăștie, în conțelegere cu comitetele parohiale, Orăștie, 12 Iulie 1904.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 517 1904.

[205] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Bistrița, prin această se scrie concurs cu termen de 20 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Blașfalău de jos**, cu salariu de 600 cor., cuartir, grădina de legume și lemne de foc.

2. **Blașfalău de sus**, cu salariu de 600 cor., cuartir, grădina de legume și lemne de foc.

3. **Borgo Mijloceni**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

4. **Chintelnic**, cu salariu de 600 cor., cuartir, grădina și lemne de foc.

5. **Cușma**, cu salariu de 600 cor., cuartir, lemne de foc și grădina de legume.

6. **Șimotelnic**, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădina de legume.

Concurenții au a-și înainta suplicile, instruite conform legilor în vigore în termenul deschis la oficiul protopresbiteral subsemnat și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătoarea în parohie spre a-și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Cuincuenalele se vor socoti numai după un serviciu de 5 ani în comună.

Bistrița, în 10 Iulie 1904.

În conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Simion Monda
protopresbiter.

Nr. 588 1904.

[206] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățătoresci din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Unguraș, se publică concurs cu termen de 20 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Miluan**, cu salariu de 572 cor. și anume: 352 cor. prin repartitiune, 200 cor. din naturalii 240 litre, folosirea grădinei de pomărit 20 cor.

2. **S. Maria**, cu salariu de 560 cor. și anume 360 cor. din repartitiune, 96 din naturalii 120 litre, 3 orgii de lemne compute în 48 cor., 56 cor. din venitul cantoral; cuartir în edificiul școlii și folosința grădinei școlare.

3. **Unguraș**, cu salariu de 600 și a nume 380 cor. din repartitiune, 220 cor. din ajutoriu de stat și cuartir în edificiul școlii.

Refectanții la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în comună în vre-o Duminecă sau sâmbătoarea spre a-și arăta desteritatea lor în cântări și tipic, cu deosebire în parohia S. Maria unde învățătorii are a îndeplini și oficiul de cantor.

Cererile de concurs instruite conform normelor în vigore se vor așterne subsemnatului oficiu ppresbiteral în termenul deschis.

Cuincuenalele în parohiile Miluan și S. Maria se vor computa după împlinirea serviciului de 5 ani, ear' în Unguraș fiind alesul îndreptătit la acela imediat prin ajutoriu de stat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român Unguraș în conțelegere cu comitetele parohiale.

Fizeș Sânpetru, 12/25 Iulie 1904

Pavel Roșca
protopresbiter.

Epilepsia.

Cine suferă de epilepsie (nevoie), convulsii și de alte morburii nervoase, să ceară broșură asupra acestora. Se capătă gratis și franco prin „priv. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.”.

(90) 18—52

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent

nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și înviorăză

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bóle

pe lângă garanție.

da împrejurării, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra du erilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, înviorare de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poștei de mâncare, răceală la mâni și picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influență, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deoarece „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi
[2] 90 de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Espedite din centru și locul de vânzare pentru țară și străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V
colțul strada Kálmán.